



Τι σκέφτονται οι ναζί;

Εμπνευσμένο από το «Bundeszentrale für politische Bildung: Was denken Nazis?» και προσαρμοσμένο στην ελληνική πραγματικότητα.

1

Carolín Philipp

Συνοπτική περιγραφή

Αυτά τα φύλλα εργασίας βασίζονται στην ιδέα ότι πρέπει να ξέρουμε πώς εμφανίζονται και τι πιστεύουν οι ακροδεξιοί, καθώς και τι ιδέες έχουν για την κοινωνία προκειμένου να μπορούμε να αναπτύξουμε ικανά επιχειρήματα εναντίον των ναζί. Εκτός από τη συνηθισμένη εμφάνιση των σκίνχεντ με μπότες και τζάκετ, δυστυχώς οι νεοναζί χρησιμοποιούν διάφορους άλλους τρόπους προκειμένου να είναι ελκυστικοί σε νέους ανθρώπους. Αυτό που δεν αηδιάζει είναι ο τρόπος με τον οποίο σκέφτονται. Συνεπώς είναι απαραίτητο να αναμετρηθούμε με τις ακροδεξιές ιδεολογίες.

Φύλλο εκπαιδευτικού

Στόχοι



Για τους μαθητές και τις μαθήτριες:

- * Να επεξεργαστούν στοιχεία ακροδεξιών ή (νεο)ναζιστικών απόψεων.
- * Να σκιαγραφήσουν πόσο διαδεδομένη είναι η ακροδεξιά βία.
- * Να αναπτύξουν αντεπιχειρήματα.
- * Να περιγράψουν ευκαιρίες δράσεις.

Υλικά

*φωτοτυπίες των φύλλων μαθητή

Ηλικιακή ομάδα

Γυμνάσιο - Λύκειο

Διάρκεια

Μία διδακτική ώρα

••••► Τα φύλλα εργασίας βασίζονται στις παρακάτω έννοιες και στηρίζονται στο έργο του πολιτικού επιστήμονα Ρίχαρντ Σταις (Richard Stöss):

- * Υποστήριξη αυταρχικών καθεστώτων
- * Εθνικισμός
- * Ρατσισμός
- * Κοινωνικός δαρβινισμός
- * Αντισημιτισμός
- * Αθώωση του ναζισμού
- * Σεξισμός
- * Ξενοφοβία

Ο Σταις υποστηρίζει πως ο συνδυασμός αυτών των εννοιών χαρακτηρίζει εκείνο που αποκαλεί «κλειστή ακροδεξιά κοσμοαντίληψη». Πρίκειται για όρο κεντρικής σημασίας στα φύλλα εργασίας. Είναι σημαντικό να τονίσουμε πως όταν κανείς συνδυάζει όλες αυτές τις έννοιες και πιστεύει σε τέτοιες θεωρίες τότε σχηματίζεται μια απάνθρωπη κοσμοθεώρηση. Είναι όμως εξίσου σημαντικό να συνειδητοποιήσουμε πως και καθεμία από αυτές τις έννοιες χωριστά είναι από μόνη της προβληματική καθώς οδηγεί στο μίσος και την αναπαραγωγή διακρίσεων και προκαταλήψεων.



1ο φύλλο για τον εκπαιδευτικό

- * Τι πιστεύουν οι νεοναζί;
Οι μαθητές πρέπει να συμπληρώσουν τα κενά.

Απαντήσεις:

Οι νεοναζί στοχεύουν στη δημιουργία μιας εθνικής κοινότητας, που σημαίνει ότι όλα τα μέλη θα πρέπει να είναι ένα «έθνος» (π.χ. χωρίς αλλοδαπούς) ή μια «φυλή» (π.χ. μόνο Βορειοευρωπαίοι, μόνο Έλληνες). Αυτό συνοδεύεται από τη μείωση και την περιφρόνηση των ανθρώπων που διαφέρουν από την πλειοψηφία λόγω της γλώσσας ή της εμφάνισης (π.χ. γιατί μιλάνε ρομανί ή γιατί έχουν σκούρο δέρμα) ή επειδή προέρχονται από άλλες χώρες ή ανήκουν σε άλλη εθνικότητα. Για τους νεοναζί αυτά θεωρούνται αρνητικά χαρακτηριστικά και τα συνδέουν με την κατηγορία της αποσύνθεσης της εθνικής κοινότητας. Οι νεοναζί απορρίπτουν τα χαρακτηριστικά του δημοκρατικού κράτους: τα θεμελιώδη δικαιώματα, τις ελεύθερες εκλογές, τον διαχωρισμό των εξουσιών, την αρχή της κυβέρνησης, του κοινοβουλίου και των δικαστηρίων, το δικαίωμα στην κοινοβουλευτική αντιπολίτευση, το πολυκομματικό σύστημα. Αντίθετα, επιδιώκουν μια ηγεσία με πυγμή, στην οποία όλα τα άτομα πρέπει να υπακούουν. Οι νεοναζί εκτιμούν χαρακτηριστικά όπως η αντοχή, η σκληρότητα και η αναληγσία. Όσοι είναι ισχυροί είναι σωστοί, οι άλλοι δεν αξίζουν τίποτα. Ως εκ τούτου, η βία για την ακροδεξιά είναι ένα επιτρεπτό μέσο για την επίτευξη των πολιτικών στόχων τους αλλά και αυτοσκοπός.

- * Η κοσμοθεωρία και η εικόνα της ανθρωπότητας των ακροδεξιών εξτρεμιστών.

➤ Οι μαθητές πρέπει πρώτα να κατανοήσουν την έννοια των όρων. Καλό είναι να σημειώσετε τις ιδέες τους. Όπως γνωρίζουμε και από τις κοινωνικές επιστήμες δεν υπάρχουν δεσμευτικοί ορισμοί. Προτείνετε παραδείγματα που εξηγούν την κάθε έννοια. Όροι όπως «κοινωνικός δαρβινισμός» και «αυταρχισμός» μπορεί να μην είναι γνωστοί και να απαιτούν καλύτερη εξήγηση.

Ενδεικτικοί ορισμοί

(για περισσότερες πληροφορίες δείτε το Δίκτυο Εννοιών της Δημοκρατικής Παιδείας):

1. Αντισημιτισμός: εχθρότητα προς τους Εβραίους βασισμένη σε επιστημονικοφανείς φυλετικές διαφορές.
2. Αθώωση του ναζισμού: πρόταση ότι τα θύματα του Ολοκαυτώματος υπερβάλλουν και ότι μερικά πράγματα στον ναζισμό ήταν καλά.
3. Ρατσισμός: αρχικά ήταν η πίστη σε επιστημονικοφανείς φυλετικές διαφορές, που ιστορικά οι Ευρωπαίοι χρησιμοποίησαν για να δικαιολογήσουν την υποδούλωση των λαών στην Αφρική, την Αμερική και την Ασία. Αργότερα, οι ναζί «στοχοποίησαν» τους Εβραίους. Ακόμα και σήμερα υπάρχει κόσμος που πιστεύει ότι οι άνθρωποι χωρίζονται σε διαφορετικά είδη.
4. Αυταρχισμός (υπεράσπιση μιας δικτατορίας): κατά της δημοκρατίας και της συμμετοχής, ενάντια στη διαφορετικότητα των απόψεων.
5. Εθνικισμός: υποβιβασμός των άλλων εθνών και των κατοίκων τους: όλα πρέπει να γίνονται «για το καλό του έθνους».
6. Κοινωνικός δαρβινισμός: η επιβίωση του ισχυρότερου επικρατεί και στην κοινωνία, δεν χρειάζεται να μεριμνούμε για τους αδύναμους, ενώ τα άτομα με αναπηρία αντιμετωπίζονται ως βάρος για την κοινωνία.



7. Σεξισμός: ο σεξισμός αναφέρεται στη διάκριση με βάση το φύλο και τη σεξουαλικότητα. Ο όρος συνήθως υποδηλώνει μια νοοτροπία που υποθέτει ότι η γυναικεία σεξουαλικότητα ή οποιαδήποτε σεξουαλικότητα που δεν είναι ανδρική-straight δεν έχει την ίδια αξία. Ο σεξισμός αντιμετωπίζει τις γυναίκες ή τους ομοφυλόφιλους με στερεοτυπικό τρόπο, π.χ. τις γυναίκες σαν αντικείμενο του σεξ, τους ομοφυλόφιλους σαν χαζοχαρούμενους κ.ο.κ.

8. Ξενοφοβία: εδράζεται στον φόβο του διαφορετικού, του άγνωστου. Για να ξεπεράσουν τον φόβο τους, οι ξενοφοβικοί εκδηλώνουν το άγχος τους με επιθετικές σκέψεις και ενέργειες, με σκοπό την εξάλειψη του ξένου.

- Προτείνετε στους μαθητές να δώσουν τίτλους στις φωτογραφίες.

Απάντηση:

- A. Αθώωση του ναζισμού
- B. Ρατσισμός
- Γ. Αυταρχισμός
- Δ. Κοινωνικός δαρβινισμός
- E. Σεξισμός
- Z. Εθνικισμός
- H. Αντισημιτισμός
- Θ. Ξενοφοβία

- Συζητήστε με τους μαθητές για την εικόνα που θα είχε η Ελλάδα αν επικρατούσε στο σύνολό της αυτή η απεχθής κοσμοθεωρία της ακροδεξιάς.

- Ένα από τα συμπεράσματα αυτής της συζήτησης μπορεί να είναι ότι όλοι οι παραπάνω «-ισμοί» αρνούνται ότι κάθε άνθρωπος, ανεξάρτητα από το φύλο ή την καταγωγή του, ανεξάρτητα από την εθνικότητά του, τη σεξουαλική επιλογή ή την εμφάνισή του, έχει αξιοπρέπεια και πως όλοι οι άνθρωποι είμαστε ίσοι και έχουμε ίσα δικαιώματα.



2ο φύλλο για τον εκπαιδευτικό

➤ Σχέση με τις δημοκρατικές αρχές.

Οι δηλώσεις προέρχονται από το «Φασισμός και Δημοκρατία»: Έρευνα ερωτηματολογίου σε φοιτητές ΑΕΙ-ΤΕΙ στην Αθήνα, που διεξήχθη το 2014 από το Εθνικό Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών (υπό δημοσίευση).

Οι μαθητές μπορούν να τις αξιολογήσουν και να τις αποκρυπτογραφήσουν. Μπορούν αν θέλουν να χρησιμοποιήσουν τους όρους που έμαθαν στο 1ο φύλλο εργασίας.

Επιπλέον, μπορούν να περιγράψουν τις πολιτικές απόψεις που κρύβονται πίσω από αυτές τις δηλώσεις.

Ενδεικτικές απαντήσεις:

A: Με αυτή τη δήλωση συμφωνεί το 50,4%. Η συγκεκριμένη άποψη υποδεικνύει αυταρχισμό, καθώς αντιλαμβάνεται ως αγχωτικό ή απειλητικό το να υπάρχουν διαφορετικές απόψεις. Δεν θέλει τις χρονοβόρες διαδικασίες της δημοκρατίας, αλλά προτιμάει σαφείς οδηγίες και αυστηρή καθοδήγηση. Είναι προφανές ότι οι μειονότητες –και όχι μόνο– θα υπέφεραν κάτω από ένα τέτοιο σύστημα.

Μπορείτε να ρωτήσετε τους μαθητές αν θέλουν να κάνουν αυτό που λένε οι γονείς τους, οι δάσκαλοί τους κ.λπ. άκριτα, χωρίς καμία διαμαρτυρία.

B: Με αυτή τη δήλωση συμφωνεί το 21,6%. Η εν λόγω άποψη υποδηλώνει ρατσισμό. Αν αρνούμαστε το γεγονός ότι ένα παιδί που γεννιέται στην Ελλάδα μπορεί να είναι Έλληνας/Ελληνίδα, τότε στηρίζομαστε στην υπόθεση ότι η ιθαγένεια καθορίζεται αποκλειστικά από την καταγωγή και όχι από τον τόπο γέννησης. Ο «νόμος του αίματος» (ο λεγόμενος «*ius sanguinis*»), που μέχρι πριν από λίγο καιρό αποτελούσε τη βάση του νόμου για την ιθαγένεια, μοιάζει να αρνείται ότι στην Ελλάδα μένουν πολλοί μετανάστες και μετανάστριες εδώ και πάρα πολλά χρόνια.

Μπορείτε να ρωτήσετε τους μαθητές τι αποτελέσματα θα είχε για την κοινωνία (τόσο για τους Έλληνες, όσο και για τους μετανάστες) αν ίσχυε μία τέτοια διαίρεση.

Γ: Με αυτή τη δήλωση συμφωνεί το 17,3%. Η συγκεκριμένη τοποθέτηση ανήκει ξεκάθαρα στο πεδίο του κοινωνικού δαρβινισμού και κρύβει εθνικιστικά και ρατσιστικά στοιχεία. Υποβάλλει την ιδέα ότι ένα έθνος αποτελεί βιολογικό δεδομένο και δεν είναι αποτέλεσμα των ιστορικών, πολιτικών, κοινωνικών και οικονομικών εξελίξεων. Υποστηρίζει, επίσης, ότι ο πληθυσμός μιας χώρας, όπως για παράδειγμα η Ελλάδα, αποτελείται από ανθρώπους που έχουν παρόμοιες βιολογικές ιδιότητες οι οποίες εγγράφονται στο DNA!

Φυσικά, η βιολογία αλλά και γενετικές έρευνες που έγιναν εύκολα διαπίστωσαν ότι κάτι τέτοιο δεν ισχύει σε κανέναν βαθμό. Διαπιστώθηκε αντίθετα ότι το σύνολο των γενετικών διαφορών (των διαφορών στο DNA) μπορεί να βρεθεί ακόμα και σε μια μικρή γεωγραφική έκταση του πληθυσμού (όπως π.χ. μεταξύ των Ελλήνων). Επιφανειακές διαφορές, όπως το χρώμα του δέρματος ή των μαλλιών, το σχήμα της μύτης ή των ματιών, είναι απλώς προσαρμογές σε διάφορες περιβαλλοντικές και διατροφικές συνθήκες. Άλλωστε, όλες οι σύγχρονες γενετικές έρευνες συγκλίνουν στο ότι δεν μπορεί κανείς να χωρίζει τους ανθρώπους σε ράτσες με βάση το DNA.

(Βλ., για παράδειγμα, R.C. Lewontin, «Confusions about human races», στο διαδικτυακό φόρουμ *Is Race «Real»?* του Social Science Research Council, 2006· Lynn B. Jorde και Stephen P. Wooding, «Genetic variation, classification and “race”», στο *Nature Genetics* 36, 2004, σ. 28-33.)

Μπορείτε να συζητήσετε με τους μαθητές γιατί δημιουργήθηκαν οι θεωρίες που υποστηρίζουν ότι υπάρχουν διαφορετικές ανθρώπινες ράτσες και τον ρόλο που μπορεί να έχει η επιστήμη στη διαστρέβλωση των δεδομένων που χρησιμοποιεί.



► **Τι μπορείς να απαντήσεις;**

1: Στην Ελλάδα μπορείς να αιτηθείς για ελληνική ταυτότητα χωρίς να έχεις Έλληνες γονείς υπό την προϋπόθεση ότι γεννήθηκες στην Ελλάδα. Να θυμίσουμε ότι και οι Έλληνες πάντα μετανάστευαν και γίνονταν πολίτες άλλων χωρών.

2: Φυσικά και έχει σημασία αν έχεις γεννηθεί στη Συρία, τη Γαλλία, την Κρήτη ή τη Θεσσαλονίκη. Γιατί μπορεί να μιλάς άλλη γλώσσα, να έχεις άλλες συνήθειες, άλλα έθιμα ή άλλες παραδόσεις. Αλλά, για να γίνεις φίλη/φίλος με έναν άνθρωπο, πιο σημαντικό είναι να υπάρχει συμπάθεια ή κοινά ενδιαφέροντα.

3: Κάθε ζωή είναι πολύτιμη. Κάθε άνθρωπος έχει τα ίδια ανθρώπινα δικαιώματα. Το να λέμε ότι κάποια ζωή δεν έχει καμία αξία, πως είναι μια ανάξια ζωή, είναι χαρακτηριστικό της ναζιστικής ιδεολογίας, που αποδίδει στους ανθρώπους διαφορετικές αξίες, λες και κάθε άνθρωπος αποτελεί μετρήσιμο δείκτη.

4: Το Ολοκαύτωμα ήταν ένα σημαντικό γεγονός στην ανθρώπινη ιστορία. Η βία και οι μαζικές δολοφονίες ανθρώπων με κριτήριο τη θρησκεία, τη φυλή, το φύλο ή την πολιτική τοποθέτηση δεν πρέπει ποτέ να ξεχαστούν και ποτέ δεν πρέπει να επαναληφθούν. Ο καθένας και η καθεμία πρέπει να αγωνίζεται ενάντια σε κάθε μορφή διακρίσεων ή και μίσους.

5: Για μερικούς, η δικτατορία φαίνεται σαν εύκολη λύση. Αλλά ειδικά σε καιρούς κρίσης, πρέπει να προασπίζουμε τη δημοκρατία, τα ανθρώπινα δικαιώματα και την ελευθερία.

6: Αν μια χώρα σέβεται τους ανθρώπους που κατοικούν σε αυτή, τότε οι άνθρωποι μπορούν να ζήσουν καλά, να επιλέξουν μόνοι τους, ελεύθερα τον τρόπο ζωής που προτιμούν, να είναι ευτυχισμένοι. Όμως, μερικές φορές, ο υπερβολικός πατριωτισμός συνοδεύεται από ένα ιεραρχημένο σύστημα αξιών που τοποθετεί το έθνος-κράτος στην κορυφή κι έτσι μπορεί να μετατραπεί σε εθνικισμό.



1ο φύλλο εργασίας για τον μαθητή

* Τι πιστεύουν οι νεοναζί;

Συμπληρώστε τα κενά στο κείμενο που περιγράφει τα κύρια χαρακτηριστικά της ακροδεξιής κοσμοθεωρίας χρησιμοποιώντας τους παρακάτω όρους:

αλλοδαπούς # δημοκρατικού κράτους # επιτρεπτό μέσο # βία # διαχωρισμό των εξουσιών # αρχή # σκληρότητα # μείωση και την περιφρόνηση # αναλγησία # αρνητικά χαρακτηριστικά # θεμελιώδη δικαιώματα # πυγμή # εκτιμούν # εθνικής κοινότητας # αποσύνθεσης # πυγμή

Οι νεοναζί στοχεύουν στη δημιουργία μιας _____, που σημαίνει ότι όλα τα μέλη θα πρέπει να είναι ένα «έθνος» (π.χ. χωρίς _____) ή μια «φυλή» (π.χ. μόνο Βορειοευρωπαίοι, μόνο Έλληνες). Αυτό συνοδεύεται από τη _____ των ανθρώπων που διαφέρουν από την πλειοψηφία λόγω της γλώσσας ή της εμφάνισης (π.χ. γιατί μιλάνε ρομανί ή γιατί έχουν σκούρο δέρμα), επειδή προέρχονται από άλλες χώρες ή ανήκουν σε άλλη εθνικότητα. Για τους νεοναζί αυτά θεωρούνται _____ και τα συνδέουν με την κατηγορία της _____ της εθνικής κοινότητας. Οι νεοναζί απορρίπτουν τα χαρακτηριστικά του _____: τα _____, τις ελεύθερες εκλογές, τον _____, την _____ της κυβέρνησης, του κοινοβουλίου και των δικαστηρίων, το δικαίωμα στην κοινοβουλευτική αντιπολίτευση, το πολυκομματικό σύστημα. Αντίθετα, επιδιώκουν μια ηγεσία με _____, στην οποία όλα τα άτομα πρέπει να υπακούουν. Οι νεοναζί _____ χαρακτηριστικά όπως η αντοχή, η _____ και η _____. Όσοι είναι ισχυροί είναι σωστοί, οι άλλοι δεν αξίζουν τίποτα. Ως εκ τούτου, η _____ για την ακροδεξιά είναι ένα _____ για την επίτευξη των πολιτικών στόχων τους αλλά και αυτοσκοπός.

Η κοσμοθεωρία και η εικόνα της ανθρωπότητας των ακροδεξιών εξτρεμιστών

* Τι σημαίνουν οι ακόλουθοι όροι;

1. Αντισημιτισμός
2. Αθώωση του ναζισμού
3. Ρατσισμός
4. Αυταρχισμός (υπεράσπιση μιας δικτατορίας)
5. Εθνικισμός
6. Κοινωνικός δαρβινισμός
7. Σεξισμός
8. Ξενοφοβία



➤ Συνδέστε τις παρακάτω εικόνες (Α - Θ) με έναν από τους παραπάνω όρους (1-8).

Φύλλο μαθητή

- Πώς θα ήταν η Ελλάδα αν επικρατούσε αυτή η κοσμοθεωρία της ακροδεξιάς;
- Ποιο είναι το κοινό στοιχείο που έχουν όλοι οι όροι που συζητήσαμε ως τώρα;

Τι σκέφτονται οι ναζί;



2ο φύλλο εργασίας για τον μαθητή

➤ Ας δούμε τώρα πώς σκέφτονται οι νεοναζί...

... με τα συνθήματα που χρησιμοποιούν για να προσελκύσουν κόσμο αλλά και με άλλες ακροδεξιές δηλώσεις και απόψεις που είναι διαδεδομένες και διάχυτες στην κοινωνία.

Νομίζετε ότι οι ακόλουθες δηλώσεις ανήκουν στην ακροδεξιά; Με ποιες δημοκρατικές αρχές έρχονται σε αντίθεση;

Δήλωση	Τι κρύβεται πίσω από αυτό;	Εκτίμησή σας: Πόσοι άνθρωποι στην Ελλάδα θα συμφωνούσαν με αυτά;
A «Αυτό που έχει ανάγκη ο τόπος είναι ένας ισχυρός ηγέτης»		_____ %
B «Το παιδί μεταναστών που έχει γεννηθεί στην Ελλάδα δεν είναι Έλληνας»		_____ %
Γ «Το DNA είναι βασικός παράγοντας για την πρόοδο των λαών»		_____ %

➤ Τι μπορείς να απαντήσεις;

Μέσα από φυλλάδια, μπλογκς και κοινωνικά δίκτυα, οι νεοναζί δηλώνουν προκλητικά τον τρόπο σκέψης τους. Μερικές φορές ανοιχτά, απροκάλυπτα, άλλες φορές με υπονοούμενα, στα κρυφά.

Σκέψου ποιες δηλώσεις από τις παρακάτω είναι ανοιχτά ακροδεξιές (-), ποιες ασαφείς (ο) και ποιες δεν είναι ακροδεξιές (+).

Σκέψου τι μπορείς να απαντήσεις σε τέτοιες δηλώσεις.

1. Με γονείς από Αλβανία δεν μπορείς να είσαι Έλληνας.	<input type="checkbox"/> - <input type="checkbox"/> ο <input type="checkbox"/> +
2. Δεν με νοιάζει αν κάποιος έχει γεννηθεί κάπου αλλού ή αν έχει άλλη θρησκεία.	<input type="checkbox"/> - <input type="checkbox"/> ο <input type="checkbox"/> +
3. Ένας άνθρωπος μπορεί είτε να είναι χρήσιμος είτε να είναι άχρηστος για την κοινωνία.	<input type="checkbox"/> - <input type="checkbox"/> ο <input type="checkbox"/> +
4. Το Ολοκαύτωμα έγινε πριν από πολύ καιρό. Ας ξεκολλήσουμε επιτέλους.	<input type="checkbox"/> - <input type="checkbox"/> ο <input type="checkbox"/> +
5. Σε καιρούς κρίσης, η δικτατορία ίσως είναι καλύτερη λύση από τη δημοκρατία.	<input type="checkbox"/> - <input type="checkbox"/> ο <input type="checkbox"/> +
6. Είμαι ευτυχισμένη/ος που ζω στην Ελλάδα.	<input type="checkbox"/> - <input type="checkbox"/> ο <input type="checkbox"/> +